

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 03.02.2003
KOM(2003) 47 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET**

EF-rammestrategien for ligestilling mellem mænd og kvinder - arbejdsprogram for 2003

{SEC(2003) 137}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

EF-rammestrategien for ligestilling mellem mænd og kvinder - arbejdsprogram for 2003

I - Indledning

Dette dokument er det tredje årlige arbejdsprogram under EF-rammestrategien for ligestilling mellem mænd og kvinder¹ og indeholder de ligestillingsfremmende aktiviteter, Kommissionen har planlagt for 2003 inden for alle politikområder. Denne meddelelse beskriver de prioriterede foranstaltninger, som Kommissionen gennemfører med henblik på at gøre fremskridt med hensyn til ligestillingspolitikken på alle områder. Den suppleres af arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegren {SEK(2003)137}, som indeholder en detaljeret beskrivelse af de specifikke politiske aktiviteter, som skal fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, herunder metoden for integrering af kønsaspektet, i hvert enkelt generaldirektorat og i hver enkelt tjenestegren. Disse aktiviteter styrker gennemførelsen af de prioriterede aktioner i denne meddelelse.

De årlige arbejdsprogrammer for ligestilling udarbejdes i samarbejde mellem alle Kommissionens tjenestegrene. Aktiviteterne under arbejdsprogrammet bruges som resultatindikatorer, og udviklingen og resultaterne overvåges af kommissærernes ligestillingsgruppe² med støtte fra tjenestegrenenes fælles ligestillingsgruppe og indføres i resultattavlen for ligestilling³.

Erfaringerne fra udviklingen og overvågningen af de to foregående et-årige arbejdsprogrammer viser, at denne metode er effektiv og giver resultater.

Dette arbejdsprogram vil føre os midtvejs i den femårige EF-rammestrategi for ligestilling mellem mænd og kvinder (2001-2005). På dette stadie vil der blive gennemført en mere detaljeret undersøgelse af de fremskridt, Europa-Kommissionens tjenestegrene har gjort på ligestillingsområdet, herunder også evaluering af ressourcernes anvendelse (menneskelige og finansielle).

II - Evaluering af gennemførelsen af arbejdsprogrammet for ligestilling mellem mænd og kvinder for 2002

Nærværende dokument belyser nogle af de vellykkede initiativer fra 2002, som ligger til grund for de prioriterede aktioner for 2003. Det skal dog bemærkes, at integrering af kønsaspektet tilsyneladende generelt er mere fremtrædende i politikker, som udarbejdes af de generaldirektorater og tjenestegrene, hvor ligestillingsprincippet er indarbejdet i retsgrundlaget for de pågældende politikker, og/eller hvor kvinderne er stærkt repræsenteret i den økonomiske sektor. Derfor er integrering af kønsaspektet på andre politikområder tilsyneladende ikke for alvor medtaget i den overordnede tilgang til bedre udformning, gennemførelse og evaluering af politikker.

¹ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget "På vej mod en EF-rammestrategi for ligestilling mellem mænd og kvinder (2001-2005) KOM(2000) 335 endelig.

² http://europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/strategy/com_group_en.html

³ http://europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/index_en.htm - "Gender Scoreboard"

Aktiviteterne i 2002 drejede sig om følgende tre prioriterede aktioner:

- Gennemførelse af en vurdering af de ligestillingsmæssige virkninger på en række udvalgte politikområder, hvor man hidtil ikke har gennemført en integrering af ligestillingsaspektet.
- Systematisk indsamling af kønsopdelte data om personer og brug af disse data til at udvikle indikatorer.
- Oplysningskampagner og uddannelse om ligestillingsspørgsmål på alle niveauer i Kommissionens tjenestegrene.

Kommissionens tjenestegrene valgte at indarbejde ligestillingsaspektet på en række nye politikområder i 2002. (En samlet evaluering med fyldestgørende data for alle politikområder indarbejdes i den resultattavle for ligestilling, som vil blive offentliggjort på webstedet i marts 2003).

- Som anført i arbejdsprogrammet afsluttede Generaldirektoratet for Erhvervspolitik en undersøgelse med det formål at identificere nationale foranstaltninger til fremme af kvindernes iværksætterånd i EU- og EFTA-/EØS-landene. De vigtigste resultater af undersøgelsen og en række udvalgte tilfælde af god praksis vil blive præsenteret på et europæisk forum, som efter planen afholdes i marts 2003. Kommende foranstaltninger vil være rettet mod udbredelse og udveksling af god praksis, som identificeres i EU's medlemsstater og i kandidatlandene.
- Undersøgelsen "**Kvindernes rolle i fiskerisektoren i de 15 medlemsstater**" blev afsluttet i 2002. Undersøgelsen vil i begyndelsen af 2003 blive fulgt op af en konference om kvinders stilling i fiskerisektoren med henblik på udveksling af erfaringer og god praksis samt identifikation af benchmarking-initiativer, som bør fremmes.
- Integrering af ligestillingsaspektet i **strukturfondene** er et godt eksempel på tæt samarbejde mellem flere af Kommissionens tjenestegrene, i dette tilfælde GD for Regionalpolitik, GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Arbejdsmarkedsforhold, GD for Landbrug, GD for Fiskeri og GD for Uddannelse og Kultur. Inden for rammerne af den tværtjenstlige gruppe under strukturfondene er der blevet nedsat en tematisk arbejdsgruppe bestående af tjenestemænd fra medlemsstaterne og fra Kommissionens tjenestegrene. Denne arbejdsgruppe har til formål at koordinere aktioner med fokus på ligestilling og på analyse af særlige spørgsmål i forbindelse med strukturfondene. Hovedarrangementet i 2002 var det tredje europæiske seminar om "Lige muligheder for mænd og kvinder i strukturfondene". Også Kommissionens meddelelse om gennemførelsen af integrering af ligestillingsaspektet i programmeringsdokumenterne for strukturfondene 2002-2006 forventes vedtaget inden udgangen af 2002.
- **En undergruppe om eksterne forbindelser** er blevet nedsat inden for rammerne af den tværtjenstlige gruppe om ligestilling med deltagelse af GD for Eksterne Forbindelser, GD for Udvikling, GD for Handel, GD for Udvidelse, EuropAid, Kontoret for Humanitær Bistand og GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Arbejdsmarkedsforhold. Undergruppen forbereder en gennemgang af eksisterende politikker, herunder status vedrørende gennemførelsen af tre meddelelser på området for eksterne forbindelser (Kønsaspektet i udviklingsarbejde, Kvinders rolle i

konfliktforebyggelse, EU's rolle med hensyn til at fremme menneskerettighederne og demokrati).

- I forbindelse med ovennævnte undergruppe har Generaldirektoratet for Udvikling overtaget rollen som koordinator efter Generaldirektoratet for Eksterne Forbindelser hvad angår integrering af ligestillingsaspektet i de eksterne forbindelser. Der afholdes regelmæssige møder med henblik på udveksling af erfaringer, metodologi og instrumenter, som skal styrke gennemførelsen.
- Generaldirektoratet for Udvikling har deltaget i nyskabende politiske initiativer om ligestilling i forbindelse med handelsrelationer (bæredygtighedsvurdering), virksomhedernes sociale ansvar og grundlæggende arbejdstagerrettigheder og forholdet mellem arbejdstager og arbejdsgiver. Målet er at indføre ligestillingsaspektet på områder, som hidtil ikke er blevet undersøgt.
- Som del af **evalueringen af den europæiske beskæftigelsesstrategi** blev der gennemført en Eurobarometer-undersøgelse blandt beslutningstagere med ansvar for formulering og/eller gennemførelse af de nationale handlingsplaner for beskæftigelsen. Målet var at indsamle oplysninger om værktøjer til gennemførelse af integration af ligestillingsaspektet i medlemsstaterne og indhente udtalelser fra beslutningstagere om begrebet ligestilling og gennemførelsen heraf i de nationale beskæftigelsespolitikker. Derudover har **undergruppen vedrørende indikatorer under Beskæftigelsesudvalget** arbejdet på at forbedre rækken af indikatorer for ligestilling, som anvendes til overvågning af medlemsstaternes gennemførelse af den fjerde søjle i retningslinjerne for beskæftigelsen.

På området dataindsamling og deraf følgende indikatorer gøres der fremskridt:

- I Kommissionens meddelelse om **strukturelle indikatorer** anerkendes det, at en kønsmæssig opdeling af indikatorer bør betragtes som et generelt princip. Derfor er ti strukturelle indikatorer nu kønsopdelte.
- **Eurostat** og OECD har nu indarbejdet en kønsopdeling i de relevante tabeller i MSTI-afsnittet (Main Science and Technology Indicators - vigtigste indikatorer for naturvidenskab og teknologi) i deres statistik om forskning og udvikling. Fra udgangen af 2002 vil det være muligt at erhverve rene og harmoniserede deskriptive data om kvinders arbejde i den videnskabelige sektor.
- Derudover har Eurostat iværksat et projekt med henblik på at videreføre udviklingen af statistikker over børnepasning og samtidig offentliggjort en række rapporter om kønsspecifikke emner (Statistics in Focus) og en publikation i Panorama-serien med titlen "The life of women and men in Europe"⁴.
- I rapporten om fremtidige mål for uddannelsessystemerne i Europa omtales integration af ligestillingsindikatorer som et særligt indsatsområde.

På området for oplysningsaktiviteter og uddannelse er der sket følgende:

⁴ ISBN 92-894-3568-2.

- I oktober 2002 tilføjede GD for Personale og Administration en præsentation af ligestillingsaspektet i introduktionskurserne for nyansatte tjenestemænd i Kommissionen.
- GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Arbejdsmarkedsforhold indarbejdede ligestillingsaspektet i sine introduktionskurser for nyansatte.
- GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Arbejdsmarkedsforhold arrangerede et seminar med deltagelse af tjenestemænd fra medlemsstaterne om bedre integrering af ligestillingsaspektet i den sociale integrationsproces. Med seminaret var der mulighed for udveksling af erfaringer på grundlag af god praksis med integration af kønsaspektet ved identifikation af udfordringer og ved udformning, gennemførelse, overvågning og evaluering af politikker til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. Der blev især lagt vægt på de institutionelle ligestillingsfremmende mekanismer.
- Tallene for udviklingen i antallet af mandlige/kvindelige ansatte viser, at der i GD for Det Indre Marked findes et arbejdsmiljø, som virker attraktivt for både mænd og kvinder, idet der:
 - Findes værktøjer, der fremmer et familievenligt arbejdsmiljø med lige muligheder for mænd og kvinder (tilrettelæggelse af interne møder på passende tidspunkter for alle involverede).
 - Ses positivt på deltidsarbejde både for kvinder og i stigende grad også mænd.
 - Generaldirektoratet for Det Indre Marked støtter og fortsat vil støtte personalet - og i særdeleshed de kvindelige ansatte - til at deltage i managementkurser.

III - Prioriterede aktioner i 2003

Kommissionens arbejdsprogram for ligestilling mellem mænd og kvinder for 2003 tager udgangspunkt i den succes, man har opnået i 2002, og omfatter proaktive og reaktive tiltag, dvs. tilpasning af eksisterende politikker gennem anvendelse af integrering af ligestillingsaspektet og indførelse af konkrete foranstaltninger, som er skræddersyet til at forbedre forholdene for det dårligt stillede eller underrepræsenterede køn på de forskellige politikområder.

Arbejdsprogrammet på ligestillingsområdet omfatter en dobbelt tilgang med horisontale prioriterede områder, som er gældende for alle generaldirektorater og tjenestegrene, og områdespecifikke politiske tiltag i de enkelte generaldirektorater, som omfatter:

- Integration af kønspektivet i politiske initiativer (mainstreaming) og
- Specifikke foranstaltninger rettet mod det dårligt stillede eller underrepræsenterede køn på det relevante politikområde.

Følgende prioriterede aktioner skal gennemføres af **samtlig**e tjenestegrene i Kommissionen:

1. Kommissionen har nu givet sin støtte til en generel metode til konsekvensanalyse⁵. Således bliver der fra 2003 gradvist indført en konsekvensanalyse på grundlag af tre søjler med social, økonomisk og miljømæssige bæredygtighed for alle større nye initiativer, dvs. initiativer, der fremlægges i den årlige politikstrategi eller senere i Kommissionens arbejdsprogram. Konsekvensanalysen vil træde i stedet for de nuværende krav til virksomhedskonsekvensanalyser, kønsspecifikke analyser, miljøanalyser, konsekvensanalyser for små og mellemstore virksomheder, konsekvensanalyser af samhandelen, konsekvensanalyser af lovgivning osv. Det nye integrerede konsekvensanalyseværktøj bygger på eksisterende praksis, som indarbejdes i det nye værktøj.

De enkelte generaldirektorater skal dog sikre, at de konsekvensanalyser de gennemfører også tager højde for indvirkninger på ligestillingsområdet. Det er ligeledes vigtigt, at der sideløbende med konsekvensanalysen af nye politikinitiativer fortsat arbejdes med integrering af kønsaspektet særligt i de eksisterende politikinitiativer som en del af midtvejsanalysen og den efterfølgende politikanalyse.

2. Da politisk planlægning og analyse, som vedrører kønsaspektet, kræver kønsopdelte data som input på de relevante politikområder, udbygger hver enkelt tjenestegren sin indsats for at indsamle kønsopdelte data og systematisk opdele alle dermed forbundne statistikker efter køn. Alle tjenestegrene skal fortsat udvikle indikatorer, som muliggør vurderingen af de fremskridt, der gøres med hensyn til ligestilling mellem mænd og kvinder i forbindelse med denne politik. Med initiativet om interaktiv politikudformning (C(2001) 1014 af 3. april 2001) har alle Kommissionens tjenestegrene mulighed for at finde oplysninger via to internetbaserede redskaber (en vidensbase om interaktiv politikudformning med oplysninger fra eksisterende europæiske netværk og en mekanisme, hvor der kan foretages strukturerede online søgninger), når de skal indsamle og behandle aktørernes synspunkter som kønsopdelte data og systematisk opdele alle statistikker efter køn.
3. Der er stadig et betragteligt behov for oplysningskampagner vedrørende ligestillingsspørgsmål inden for Kommissionens tjenestegrene og for at lære Kommissionens personale, hvilke metoder man kan anvende til at vurdere politikernes forskellige betydning for henholdsvis kvinder og mænd og at integrere et ligestillingsaspekt i processen for den politiske planlægning og gennemførelse. De enkelte generaldirektorater og tjenestegrene indfører derfor moduler vedrørende integrering af ligestillingsaspektet i uddannelsesplanerne for personalet på alle plan, navnlig på ledelsesplan. Det kan gennemføres som specifikke kurser vedrørende ligestilling eller integrering af ligestillingsaspektet eller som moduler i generelle kurser.

IV. - Ligelig deltagelse af kvinder og mænd i udvalg

Kommissionen er forpligtet til at opnå ligelig deltagelse af mænd og kvinder i sine udvalg, komitéer og ekspertgrupper, således som det er bestemt i afgørelse 2000/407/EF af 19. juni 2000⁶, der blev vedtaget som en opfølgning på Rådets henstilling fra 1996 om ligelig

⁵ Meddelelse fra Kommissionen om konsekvensanalyse KOM(2002) 276 endelig, http://europa.eu.int/comm/press_room/presspacks/pdf/276-4en.pdf

⁶ Kommissionens afgørelse om ligelig deltagelse af mænd og kvinder i de udvalg, komitéer og ekspertgrupper, Kommissionen har nedsat (EFT L 154 af 27.6.2000, s. 34-35).

deltagelse af mænd og kvinder i beslutningsprocessen⁷. Kommissionens afgørelse om forbedringer med hensyn til ligelig deltagelse af mænd og kvinder i udvalg, komitéer og ekspertgrupper fastlægger som mål, at både kvinder og mænd skal være repræsenteret med mindst 40 %.

Afgørelsen finder anvendelse på eksisterende og nye udvalg, komitéer og grupper under Kommissionen, og gælder for alle medlemmer uanset om de er udnævnt af Kommissionen selv eller udpeges som repræsentanter for en medlemsstat eller en anden organisation. Hvad angår den førnævnte gruppe søger Kommissionen at opnå en ligelig deltagelse af mænd og kvinder i forbindelse med udskiftning af medlemmerne (eller ved mandatets udløb) ved at anmode om en liste på fire kandidater m/k til hvert ledigt mandat. Ved udnævnelse af andre parter mindes der om behovet for en ligelig kønsfordeling i udnævnelsesøjeblikket.

Den første undersøgelse i visse af Kommissionens ekspertgrupper blev gennemført i 2000 med en ny undersøgelse i 2001. Den tredje undersøgelse, som blev gennemført i 2002, omfattede alle Kommissionens udvalg og ekspertgrupper. På dette grundlag kan man begynde at tyde en tendens.

	Alle medlemmer		Medlemmer udpeget af Kommissionen		Medlemmer udnævnt af andre organer	
	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd
2000	13,5 %	86,5 %				
2001	29 %	71 %	30,5 %	69,5 %	28,6 %	71,4 %
2002	30 %	70 %	26,1 %	73,9 %	31,1 %	68,9 %

Resultaterne af 2002-undersøgelsen viser, at antallet af kvinder i samtlige udvalg og ekspertgrupper er steget lidt i forhold til de to foregående år. Selvom dette er en positiv tendens, er det beklageligt, at udviklingen sker fordi andre organer udnævner et større antal kvinder, hvorimod Kommissionens udnævnelser synes mindre afbalancerede hvad angår kønsfordelingen. Det står derfor klart, at der skal gøres en øget indsats for at nå målet om, at både kvinder og mænd skal være repræsenteret med mindst 40 %. I de sektorer, hvor kvindernes andel er faldet skal der gøres en særlig indsats.

Resultaterne varierer mellem de forskellige tjenestegrene. I 2002 var der i seks generaldirektorater en ligelig kønsfordeling: GD for Udvikling, GD for Udvidelse, GD for Uddannelse og Kultur, GD for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse, EuropAid samt GD for Eksterne Forbindelser.

Udviklingen vil fortsat blive overvåget som led i arbejdsprogrammet under rammestrategien for ligestilling mellem mænd og kvinder.

⁷ 96/694/EF: Rådets henstilling af 2. december 1996 om ligelig deltagelse af mænd og kvinder i beslutningsprocessen, EFT nr. L 319 af 10.12.1996, s. 11-15.

Kønsfordeling i udvalgene

